

Van de redactie

Hoewel wellicht enig economisch herstel te verwachten is, gaat het nog steeds niet goed met de Nederlandse economie. Het kabinet-Rutte 2 krijgt, vanwege de afspraken met de Europese Commissie, onvoldoende ruimte om aan dat herstel te werken. Toch slaagde het er in een begroting samen te stellen die op een parlementaire meerderheid kan rekenen. Of alle listig gevonden ombuigingen, lastenverlichtingen en -verzwaringen het beoogde economische herstel zullen brengen, is echter onzeker. Nederland heeft behoefte aan een meer structurele aanpak voor de lange termijn. Deze conclusies mogen worden getrokken uit de artikelen in dit nummer van *TvOF*, dat vrijwel geheel is gewijd aan de rijksbegroting 2014.

TvOF opent met een artikel van De Kam. Hij constateert: "Zowel in 2013 als in 2014 verdiept het begrotingsbeleid de trog waarin de Nederlandse economie is weggezakt". De Europese begrotingsafspraken dwingen de Nederlandse overheid tot het voeren van een procyclisch begrotingsbeleid. Dat leidt tot een slordig omgaan met de begrotingsdiscipline, waarbij vooral de forse ophoging van het uitgavenkader voor Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt vragen oproept.

Van Duijn schrijft dat de Nederlandse economie uit balans is vanwege een sterke onderbesteding, die zich uit in een record-overschot op de betalingsbalans. De overheid verergert het probleem van de onderbesteding door te bezuinigen en de lasten van burgers te verzwaren. In plaats daarvan zou zij volgens hem de onderbesteding vanuit de private sector moeten compenseren door de infrastructurele overheidsinvesteringen op te voeren.

Aan de hand van begroting en *MEV* behandelt Bolhuis de vele onzekerheden waarmee de economie kampt. Vanwege die onzekerheden lift Nederland niet alleen mee via de export met buitenlandse wisselvalligheden, maar verzeilt het ook in de mist van de ontwikkeling van binnenlandse bestedingen, investeringen en de neerwaartse risico's van tekortreducerende maatregelen.

Hoe versterkt je de economische structuur van Nederland? Waar Van Duijn opteert voor infrastructurele maatregelen, zoekt Bovenberg het in versterking van de financiële structuur, die nog steeds kwetsbaar is en daardoor de economische problemen heeft veroorzaakt. Hij bepleit en doet voorstellen voor een actieve rol van de overheid om die structuur te versterken, waarbij banken, pensioenfondsen en corporaties zich opnieuw zullen moeten uitvinden.

Ook Schenk geeft aan dat maatregelen om de begroting sluitend te maken de economische crisis niet oplossen. Volgens hem moet de overheid actiever worden door zich meer dan tot nu toe te richten op de industriële structuur. Er is weer behoefte aan een industriebeleid. Zonder te vervallen in de problemen van het industriebeleid van jaren geleden zijn er voldoende maatschappelijke uitdagingen op het terrein van milieu, energie en kennis voor een actief industriebeleid. Dat dit zijns inziens mogelijk is, bewijst het recente Energieakkoord.

Lokale overheden zijn vaak het kind van de rekening. In de beschouwingen die tot nu toe over de rijksbegroting zijn verschenen, werd aan hen weinig aandacht besteed. Ook in dit nummer van *TvOF* komen de lokale overheden als laatste aan de orde, wat niet wegneemt dat ook zij wel degelijk van belang zijn voor het realiseren van een evenwichtige economie. In hun artikel geven Van Gelder en Allers een 'demografie' van

de rijksuitkeringen aan gemeenten. Zij concluderen: "Het totale aantal uitkeringen dat het rijk aan gemeenten verstrekt is in de periode 2010-2013 sterk afgenomen. Gemeenten ontvangen steeds minder verschillende uitkeringen, en ook het totaal uitgekeerde bedrag is in deze periode afgenomen. Dit proces is nog niet ten einde." En dat in een tijd waarin gemeenten steeds meer taken krijgen.

Hiermee eindigt deze aflevering van *TvOF*. De bijdragen waren kritisch, maar constructief ten aanzien van het financieel-economische beleid van het kabinet-Rutte 2. De redactie blijft hopen dat politici iets doen met de adviezen van de deskundigen die ze steeds weet aan te trekken. Het zou een analyse waard zijn waarom zij deze adviezen de laatste jaren links laten liggen.

Met dit nummer eindigt ook mijn eindredacteurschap. Ik heb zeven jaar met plezier aan *TvOF* bijgedragen, maar nu is voor mij de leeftijd aangebroken waarop het verstandiger is dit type werkzaamheden af te bouwen.

Leen Hoffman